

Dospělí průvodci

Stanovy o tomto prvku říkají: "dospělí ve skautingu hrají roli průvodců mladého člověka, tedy těch, kteří mu nejen ukazují cestu, ale také mu pomáhají, podporují jej a povzbuzují; to vše s respektem k jedinečné lidské bytosti, která dříve nebo později musí za svou cestu převzít plnou odpovědnost."

Jedním ze základních principů skautingu je skutečnost, že je to hnutí mladých lidí podporované dospělými; nikoliv hnutí pro mladé lidi vedené pouze dospělými. Díky tomu skauting nabízí potenciál pro komunitu mladých lidí a dospělých, kteří společně pracují v partnerství plném nadšení a zážitků.

Rolí dospělých ve skautingu je tedy v maximální možné míře posilovat program vedený mladými, chcete-li holkami a kluky, a pouze podporovaný dospělými. Znamená to, že kdykoliv je to možné, měli by holky a kluci být povzbuzováni k tomu, aby se sami rozhodovali a přebírali odpovědnost v míře odpovídající jejich schopnostem. Neméně důležité je, aby při tomto svém konání mohli dělat chyby a vnímali je jako příležitost k učení.

Podpora dospělých, ve spolupráci s mladými lidmi, zahrnuje tři aspekty, které odpovídají třem různým rolím, v jejichž rámci dospělý ve skautském oddíle vystupuje:

- **Vychovatel:** Ten, kdo přímo podporuje proces sebevzdělávání a zajišťuje, že zkušenosti holek a kluků mají kladný dopad na rozvoj jejich znalostí, dovedností a postojů. Jinými slovy, v roli vychovatele se dospělý potřebuje napojit na každého jednotlivého člena, aby mu mohl pomoci rozpoznat potřeby jeho dalšího rozvoje, přijmout je a zajistit, že na ně dobře zareaguje v rámci činnosti oddílu skrze smysluplné výzvy, nabídku zajímavých rozvojových aktivit ap. Kromě toho je důležité, aby dospělý působil jako vzor a kladně ovlivňoval mladé lidi svými přístupy a chováním, které odráží skautské hodnoty (podle hesla „příklady táhnou“).
- **Podporovatel aktivit:** Ten, kdo zajišťuje, že je každá příležitost k učení, kterou oddíl, družina podstoupí, byla bezpečná. Přestože se od dospělého neočekává, že bude ovládat všechny dovednosti, které jsou potřebné u všech možných aktivit, je jeho zodpovědností zajistit skupině nezbytnou technickou podporu a odborné znalosti, kdykoliv a kdekoliv je to potřeba. Dospělí v této roli musí dodržovat pravidla, pomocí kterých zamezí jakémukoliv nebezpečí, které by holky a kluky mohlo potkat.

- **Moderátor skupiny:** Tato role je založena na dobrovolném partnerství mezi dospělými a mladými lidmi. Dospělí v této roli musí zajistit, že vztahy v oddíle jsou pozitivní a obohacující pro všechny a že oddíl nabízí atraktivní a podporující prostředí, které ve výsledku posiluje i oddíl jako celek, nejen každého jednotlivce. Takové prostředí je založené na vzájemném respektu, důvěře a vzájemném přijetí druhých jako osobností.

Je důležité si uvědomit, že v roli dospělých průvodců můžeme holkám a klukům nabídnout podporu:

- **Vzdělávací** - zahrnuje poskytování hmotné pomoci a služeb, které přímo pomáhají se sebevzděláváním mladých.
- **Emoční** - vztahuje se ke sdílení životních zkušeností. Zahrnuje poskytování empatie, oddanosti, důvěry a péče.
- **Informační** - zahrnuje poskytování rad, návrhů a informací, které holky a kluci mohou využít při řešení problémů.
- **Zpětnovazební** - zahrnuje poskytování informací, které jsou užitečné pro sebehodnocení, jako je např. konstruktivní zpětná vazba

Co mi pomůže při práci v oddíle?

1

Vědět, kam vedu

... benjamínky

Dospělí zde přirozeně budou ve významné roli, ale neznámá to, že ti nejmladší nemohou mít vliv na to, jak jejich rané skautování vypadá. Naopak, už zde se mají učit v rámci svých možností přebírat odpovědnost za své konání, za svá rozhodnutí, aby se to v budoucnosti stalo přirozenou součástí jejich jednání. Je možné zapojit je do vymýšlení jídelníčku na výpravu či tábor, do výběru z nabízených činností na schůzce, do vysvětlení jednoduché hry ostatním benjamínkům, do výběru cíle výpravy ad.

... světlušky, vlčata a žabičky

Nastupuje práce šestek, posádek a s nimi šestníků a šestnic, kormidelníků a kormidelnic. Šestky mají dostat prostor pro vlastní život, vytváření vlastních tradic a kultury. Nezapomeňte, že šestníci a velké světlušky od vás jako průvodců potřebují mít pro svou roli podporu.

... skautky a skauty

Kategorie, ve které role průvodců významně ustupuje. Skautky a skauti ve svých družinách jsou do značné míry schopni samostatné práce v družinách a zde by měl být největší důraz činnosti. Dospělí průvodci by měli být podporou zejména rádcům a rádkyním skautských družin.

... mladší rovery a rangers

Role průvodců přirozeně i nadále ustupuje do pozadí. Přesto nemá nastat to, že s přechodem do roverského věku je mladý člověk vržen do vody a "dělej si, co chceš, jsi už rover". V tomto přelomovém věku, kdy se skautská výchova stává přirozeně méně řízená výchovnými nástroji a roveři mají větší možnost volby v cestách, kterými se vydat, potřebují s orientací v nové situaci pomoci od zkušenějšího průvodce, potřebují se mít na koho obrátit, s kým sdílet okamžiky významného vývojového stupně.

... starší rovery a rangers

V tomto momentě je role dospělých průvodců již téměř kompletně upozaděna a mladý člověk se naopak sám pomalu stává dospělým průvodcem pro mladší členy.

2

Ptát se, jak se mi to daří

- *Jak se na životě a činnosti oddílu podílejí mladší členové?*
- *Je oddíl spíš oddílem vaším (vedoucích), nebo spíš oddílem dětských členů? Kdo rozhoduje o tom, co se v oddíle děje, jaký je program ap.?*
- *Jak dobře znáte jednotlivé členy a členky vašeho oddílu? Znáte jejich silné stránky a víte, jak je vhodně podpořit?*
- *Jakou roli u vás mají šestníci, šestnice, rádci a rádkyně? Jsou to vrstevníci členů a mají prostor pro samostatnou práci se svými družinami?*
- *Kdo je u vás členem oddílové rady? Patří do ní i rádci a rádkyně? Podílí se na rozhodování o chodu oddílu?*
- *Jak v oddíle přistupujete k řešení konfliktních situací? Kdo je v takové situaci řešitelem – vy nebo děti?*
- *Najdete např. na úrovni vašeho střediska příležitosti, aby se mladší členové mohli zapojit do rozhodování mimo oddíl? Kdo má přístup*

Inspirovat se

- [odborky](#) - skaut, skautka (či mladší) zde hrají hlavní roli ve výběru odboru, rozhodnutí, že se do plnění chtějí pustit, v samotném postupu v plnění. Dospělý zde hraje pouze roli patrona/patronky a nabízí podporu.
- [skautská stezka](#) - systém skautské stezky, kde si skaut/ka vybírá úkoly, způsob plnění a učí se tak přebírat odpovědnost za svůj vlastní rozvoj
- [Skautské putování po stezce životem](#) (Václav Břicháček, 1995) - vývojová psychologie, která dobře ilustruje schopnost mladých lidí podílet se na rozhodování
- příručka [Na pomoc skautským vůdcům](#) od Baden-Powella
- příručka Velena Fanderlika [Listy Jurovi](#)
- [Roverská metodika](#)
- kniha [Respektovat a být respektován](#) (Pavel Kopřiva a Jana Nováčková, 2008)
- články k tématu respektujícího přístupu:
 - [Aby byl oddíl bezva parta](#)
 - [Děti potřebují zažít respekt](#)
 - a [Respektující tým](#)

Text vznikl s využitím [Stanov Junáka-českého skauta](#) a [Programových tezí náčelnictva](#). Dále za pomoci příručky Základní charakteristiky skautingu a příručky O skautské metodě od WOSM (2019) a “The adventure begins” pomůcek od skautů z Austrálie.